

Inhalt

Radencommunisme, eerste jaargang, nr. 6, februari 1939	1
De ontwikkeling van Duitsland	1
Het levenspeil in Duitsland.....	1
Volksverhuizing in Duitsland.....	4
Omvorming van het Duitse bedrijfsleven onder het fascisme	7
Vakverenigingsoppositie in Frankrijk	9
De kernen.....	10
Het congres.....	10
Resolutie over comités van actie.....	11
Resolutie over de onafhankelijkheid.....	11
Het verloop van dit congres	12
De illusie van het “dwingen”	12
Moeten de Europese arbeiders Rusland verdedigen?	13
“Wie niet werkt zal ook niet eten”	16

Radencommunisme, eerste jaargang, nr. 6, februari 1939

De ontwikkeling van Duitsland

Duitsland is gedurende de zes jaren fascistisch bewind tot een imperialistische macht van de eerste rang geworden. De voorwaarde daartoe was een geweldige structurele verandering van het hele bedrijfsleven; waarbij de individuele vrijheid van de ondernemers ten opzichte van de bedrijfsleiding, de uitbreiding en de regeling van de arbeidsvoorwaarden aanzienlijk werd beknot en alle bedrijven als het ware tot een groot concern werden verbonden. Het afsluiten van de vrije kapitaalmarkt, de centrale beschikking over de invoer en de uitvoer en de verdeling van de grondstoffen over de bedrijven door de algemene “concernlading”, de staat, heft het oude mechanisme van de kapitalistische ontwikkeling binnen de nationale grenzen ten dele op en wordt door een ander vervangen. Wat zijn de drijvende krachten van het nieuwe mechanisme? Hoe ziet dit er uit? Hoe is de verhouding van de staat tot het monopoliekapitaal? Beweegt Duitsland zich in de richting van een staatskapitalisme? Welke plaats neemt het Duitse industrieblok in te midden van de andere wereldmachten? Wat zijn de stuwende krachten in de expansie en welke richting hebben ze?

Zie hier enkele vragen, die door de nieuwe ontwikkeling in Duitsland zijn gesteld. De beantwoording kan pas volgen, nadat we ons een zo duidelijk mogelijk beeld van de nieuwe samenhangen van het Duitse bedrijfsleven hebben gevormd. Daarom, dus als grondslag ter oriëntatie, zullen we in de volgende nummers van “Radencommunisme” verschillende artikelen afdrukken. Het verwerkte materiaal is geheel naar de officiële Duitse gegevens bewerkt door Rudolf Lang, de economische medewerker van het emigrantenblad “Freies Deutschland”; orgaan van de Duitse oppositie van de sociaaldemocratie, dat te Parijs verschijnt. Rudolf Lang is dus voor deze artikelen niet verantwoordelijk, want wij hebben alleen zijn materiaal gebruikt. Ter voorkoming van misverstand zij dus nog, eens uitdrukkelijk gezegd, dat onze artikelen over “DE ONTWIKKELING IN DUITSLAND” geen afgesloten opvattingen behelzen, doch niet anders dan een grondslag voor discussie en oriëntatie vormen.

Het levenspeil in Duitsland

a. De arbeiders

Volgens de officiële Duitse statistiek werkten er in 1929 in Duitsland 17,87 miljoen arbeiders en beambten en in 1938[?] bedroeg dit aantal 18,37 miljoen. Dit is een vermeerdering van 3%. De uitbetaalde lonen en salarissen liepen in die tijd van 43,05 miljard tot 38,75 miljard terug, dat is een vermindering van 10%. Het is dus zonder meer duidelijk dat het levenspeil van de proletarische bevolking in Duitsland op de huidige dag nog ver beneden het peil van 1929 ligt, want een kleinere loonsom moet verdeeld worden over een groter aantal loontrekkenden.

De nationaalsocialistische propagandadienst ontkennt deze stand van zaken niet. Maar ondanks dat wijst ze toch op de geweldige vooruitgang die de arbeidersklasse heeft gemaakt onder het fascistisch regime. Waarop berust dat? En wat is er van waar?

Het berust op het feit, dat de wereldcrisis in Duitsland een onhoudbare toestand geschapen had. Het aantal steun trekkende werklozen bedroeg meer dan 5 miljoen, de lonen waren enorm gedaald, vele bedrijven stonden geheel stil, of werkten 2 of 3 dagen per week, de staatsfinanciën waren hopeloos ontwricht. Deze erfenis aanvaardde de nationaalsocialistische partij bij de machtsaanvaarding in 1933 en nu legt ze in 1938 het volgende overzicht voor over de ontwikkeling van de lonen en van de werkgelegenheid gedurende haar bewind:

Toename vergeleken bij het voorafgaande jaar in %:

Jaar	Lonen en salarissen	Aantal loontrekkers
1933	+1,0	+7,8
1934	+12,4	+13,7
1935	+10,5	+7,6
1936	+9,3	+6,5
1937	+9,9	+7,6
Toename van 1932-1937	+50,7	+51,1

Bekijken we het resultaat over het gehele tijdperk van fascistisch beheer, dan valt vast te stellen, dat in die tijd het aantal arbeiders met 51,1% gestegen is, dat is "de liquidatie van de werkloosheid". De uitbetaalde lonen stegen in die tijd iets minder, namelijk met 50,7%, zodat het levenspeil volgens deze opgave onder nazi-bestuur bijna niet is gedaald, terwijl de hele arbeidende bevolking weer in het maatschappelijk leven is opgenomen. Maar dit levenspeil is ook niet gestegen! Het ligt nu klaarblijkelijk nog op hetzelfde peil als in het diepste crisisjaar 1932.

Ondanks dat betekent het toch voor miljoenen arbeiders, die in 1932 als werklozen met hun gezin bijna verhongerden, een vooruitgang, al kwamen ze ook in de laagste loonklasse wat dan ook in de statistieken voor het verbruik aan voedingsgenotmiddelen tot uitdrukking komt. Het ligt voor de hand, dat een stijging van de uitbetaalde lonen en salarissen met 50,7% zich in het verbruik doet gelden.

Toch geeft dit statistiekje een veel te gunstig beeld van de toestand van de arbeidersklasse, als we er uit lezen, dat nu de hele arbeidersbevolking op het loonpeil van 1932 is ingeschakeld.

Wat de Duitse statistiek onder "lonen en salarissen" verstaat, is het zogenaamde : nominale loon", dat wil zeggen het loon, dat wel op het loonzakje staat aangegeven maar dat er niet in zit. Iedereen weet, dat 20% tot 30% van dit loon wordt afgehouden voor alle mogelijke belastingen en heffingen. Dit bedrag is in de loop van het nazi-regiem niet minder geworden, maar juist groter. Daardoor komt de hele tabel op losse schroeven te staan en geeft ze in ieder geval een te gunstig beeld van de toestand van de arbeiders. Verder is het prijspeil van 1932 en 1937 heel verschillend. Alle levensmiddelen zijn in die tijd duurder geworden. Wanneer de officiële statistiek dit aangeeft, dat de inkomsten uit lonen en salarissen per hoofd iets geringer zijn dan in 1932, dan is uit bovengenoemde twee redenen met absolute zekerheid vast te stellen, dat het levenspeil aanzienlijk beneden het zwaarste crisisjaar moet liggen. (De verplichte bijdragen voor N.S.D.A.P., Arbeidsfront, Winterhulpe enzovoort laten we nog buiten beschouwing.)

Maar er is meer. In 1932 werkten vele bedrijven twee of drie dagen per week, terwijl het aantal arbeidsuren bij de koortsachtige bewapeningsopbouw aanzienlijk is toegenomen. Op het ogenblik wordt van 52 tot 56 uur per week gewerkt. Als de officiële statistiek dus opgeeft, dat de toename van het aantal loontrekkenden maar heel weinig hoger is, dan die van de lonen en salarissen, dan zijn deze lonen en salarissen in ieder geval in veel meer uren verdiend. Met andere woorden er *moet een verlaging van het uurloon hebben plaatsgevonden en dit moet nu nog lager liggen dan in de diepste crisistijd van 1932.*

En tenslotte: de schaarste aan verschillende grondstoffen en hun vervanging door kunstmatige van minder kwaliteit (kunstwol) drukt de duurzaamheid van de goederen omlaag, wat ook weer op een verlaging van het levenspeil uitloopt.

b. De kapitalisten

Ondertussen is het de kapitalisten niet slecht gegaan onder "de fascistische volksgemeenschap". De ontwikkeling van het "volksinkomen", dat is, wat kapitalisten en arbeiders samen per jaar "verdienen", vertoont het volgende beeld.

Het totale "volksinkomen" in Duitsland:

Jaar	Miljoenen Mark	1929=100
1929	75.949	100,0
1930	Crisis, grote kapitalen worden vernietigd.	
1931		
1932	45.175	59,5
1933	46.514	61,2
1934	52.710	69,4
1935	53.622	77,2
1936	64.940	85,5
1937	70.972	93,3

Nu meet men aan de absolute grootte van dit "volksinkomen" niet al te veel waarde hechten, omdat de bezittende klasse haar inkomen (met het oog op de belasting) altijd te laag opgeeft. En de Duitse zal op dit punt wel dezelfde opvattingen huldigen, als overal in de wereld. De arbeiders kunnen hun loon niet te laag opgeven, omdat in Duitsland de ondernemers de loonlijsten bij de belastingkantoren moeten inleveren. Maar toch zijn dergelijke getallen in zoverre bruikbaar, als men ze over enige opvolgende jaren vergelijken en de foutenbron vrijwel hetzelfde blijft.

Bij dit overzicht kan eerstens opgemerkt worden, dat in het "volksinkomen" in Duitsland in 1937 nog iets beneden het peil van 1929 lag, (93,3%). Het Duitse bedrijfsleven heeft zich dus beter hersteld dan het Amerikaanse, waar het "volksinkomen" in 1937 nog slechts 88,2% van de omvang van 1929 had. De ontwrichting door de crisis was trouwens in Amerika nog dieper dan in Duitsland. In 1933, bij het begin van de nieuwe opleving, was het volksinkomen in Duitsland 61,2% en in Amerika 57,6%.

Het is nu echter maar de vraag, hoeveel de arbeiders van het volksinkomen kregen en hoeveel de kapitalisten. Dit wordt duidelijk uit bijgaand overzicht. De bedragen zijn uitgedrukt in procenten van het volksinkomen, zodat men direct zelf kan uitrekenen hoeveel dat is geweest.

De verdeling van het "volksinkomen" in %:

"Ondernemers" loon	1929	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Handel en bedrijf	15,5	13,3	13,8	13,7	14,5	16,1	17,0
Bosbedrijf en landbouw	7,2	8,2	8,3	9,4	9,5	8,5	7,9
Tezamen	22,7	21,5	22,1	23,1	24,0	24,6	24,9
Verdere kapitaalsinkomsten (dividenden, renten)	14,7	13,7	14,4	14,0	13,7	14,2	13,8
Kapitaalinkomen van de bezittende klasse	37,4	35,2	36,5	37,7	37,7	38,8	38,7
Inkomsten van de arbeidersklasse	62,6	64,8	63,5	62,9	62,3	61,2	61,3
Tezamen	100	100	100	100	100	100	100

Na een krachtige teruggang van het aandeel van de bezittende klasse in de crisisjaren, stijgt het sinds 1932 ononderbroken na zes jaar fascistische dictatuur, is het inkomen uit kapitaal en vermogen hoger dan het op het hoogtepunt van de "democratische republiek" was. En de inkomsten van de arbeidersklasse is onder het peil van 1929 gebleven, hoewel er geen werklozen meer zijn en de "gedeeltelijk werklozen" ook volle weken maken. Dit grotere inkomen van de bezittende klasse is trouwens in overeenstemming met het feit, dat de productie in Duitsland gedurende 1937 gemiddeld 8% *boven* het recordjaar 1929 steeg. Uit de tabel blijkt echter ook, dat er een verschuiving van het bezit binnen de bezittende klasse plaats vond. De tot 1935 rechtlijnige stijging van het "ondernemersloon" in het landbouwbedrijf heeft nadien plaats gemaakt voor een aanzienlijke daling. Maar toch is het inkomen der "zelfstandigen" in het boerenbedrijf nog steeds absoluut en relatief genomen groter dan in 1929 en het aandeel van de "ondernemerslonen" in handel en bedrijf blijft daarentegen ononderbroken stijgen, evenals het totale inkomen van de bezittende klasse.

Dat de inkomsten van de bezittende klasse veel sneller stegen dan het "arbeidsinkomen" blijkt ook duidelijk uit het volgende overzicht:

ARBEIDSLOON EN INKOMSTEN UIT KAPITAAL EN VERMOGEN SINDS 1932 in miljoenen Reichsmark, 1932=100:

Jaar	Arbeidsloon			Inkomsten uit kapitaal en vermogen		
			Totaal	Alleen ondernemersloon		
1932	29.286	100	15.889	100,-	9.695	100,-
1933	29.553	100,9	16.961	106,7	10.285	106,1
1934	33.170	113,3	19.540	123,0	12.218	126,-
1935	36.523	124,7	22.099	139,1	14.055	145,-
1936	39.758	135,8	25.182	158,5	15.945	164,5
1937	43.524	148,6	27.448	172,7	17.635	181,9

We wezen er reeds op, dat het inkomen uit kapitaal en vermogen in werkelijkheid hoger moet zijn, omdat de bezittende klasse deze bedragen altijd te laag opgeeft. Maar toch blijkt wel heel duidelijk, dat de inkomsten van de bezittende klasse veel sneller groeien, dan het inkomen uit arbeidsloon. Terwijl het aantal arbeiders in die tijd toenam met 51,1% en het loon met 50,7%, groeide het inkomen van de bezittende klasse met bijna 73% en het inkomen van de ondernemers alleen met 82%. Anders gezegd sinds het dieptepunt van de crisis is het arbeidsinkomen, waarvan 80% van de bevolking in Duitsland leeft, met de helft toegenomen. Het totale bezitsinkomen, waarvan slechts 20% van de bevolking leeft met $\frac{3}{4}$ gestegen en het ondernemersinkomen alleen met meer dan $\frac{1}{2}$ [4/5]. Het inkomen van de ondernemers in handel en bedrijf is in deze tijd precies verdubbeld.

Volksverhuizing in Duitsland

De stormachtige uitbreiding van de productie die in Duitsland heeft plaats gevonden door het oprichten van nieuwe industrieën, het bouwen van kanalen en het droogleggen van moerassen, het elektrificeren van verschillende gebieden is niet alleen een kwestie van getallen en hoeveelheden. Vermeerdering van de productie door dergelijke werken betekent het opnemen van nieuwe arbeiders. En voor Duitsland betekent dit het betrekken van brede lagen van de bevolking in het industriële productieproces, die daar vroeger niet in werkten. In dit geval dus een omvorming in de sociale samenstelling van de bevolking. Het scheppen van nieuwe industrieën op plaatsen, waar vroeger geen enkele fabriek te bekennen was, betekent een verandering in de landkaart van de economische geografie.

We willen hier terzijde laten, wie of wat de drijvende kracht in deze ontwikkeling is. Zonder hier nader te onderzoeken wie of wat de Duitse staat op het ogenblik is, vast staat, dat deze staat er een zeer grote invloed op heeft. De staat, wie of wat deze nu ook mag zijn, heeft een goed deel van het bedrijfsleven in zijn handen geconcentreerd, zowel in de beschikking over de dingen als over de mensen. Hij bepaalt wat en hoeveel zal worden ingevoerd, wie wel en niet zal worden betaald, waar fabrieken zullen worden opgericht en wat ze zullen vervaardigen. De staat bepaalt de prijzen, de lonen en verzekert de winsten aan grote delen van het kapitaal, waarbij ze het risico van eventuele tekorten op zich neemt.

Nog eens: het is voor de beschouwing van de sociale geografie, die we hier onder laten volgen, van geen belang of de staat daarbij de loopjongen is van het monopolie-kapitaal, of dat dit zelf in de greep van de staat geraakt. Op deze kwestie komen we te gelegener tijd terug. We willen nu meer in het bijzonder de aandacht richten op het feit, dat de staat ook de beschikking over het "mensenmateriaal" heeft. En dit op velerlei wijze, zowel door het terugroepen van dienstmeisjes uit het buitenland en het doorvoeren van een algemene arbeidsplicht voor alle lagen der bevolking, waarbij ook de intellectuele middengroepen een harde arbeidsschool moeten doorlopen, als juist ook door het oprichten van nieuwe industrieën. Er zijn maatregelen getroffen, dat arbeiders niet willekeurig kunnen verhuizen, als dat niet met de belangen van de industrie overeenkomt. De Duitse kapitalisten hebben de lessen van Trotski ter harte genomen bij de opbouw van het staatskapitalisme in Rusland.

"Als we ernstig van een planmatige productie willen spreken, als de arbeidskracht in overeenstemming met het productieplan in een gegeven ontwikkelingsstadium verdeeld moet worden, mag de arbeidersklasse geen nomadenleven voeren. Ze moet net als de soldaten getransporteerd, verdeeld, afgecommandeerd worden." (Trotski, "Russische Korrespondenz", nr. 10, blz. 12).

Dit verdelen en transporteren van het mensenmateriaal kan overigens langs heel "vredelievende weg" geschieden. Het gebeurt door het bevoorrechten van bepaalde takken van industrie binnen het raam van de economische politiek van de staat en het benadelen van andere. Zo vloeien vanzelf de bewoners van de ene streek naar de andere. Verder vloeien delen van de bevolking naar de nieuw opgerichte industriecomplexen, waarbij de staat de plaats en de controle over de woningbouw bepaalt. En tenslotte moeten nog beslissende veranderingen in de sociale en economische groepering voortvloeien uit de dwangmatige inschakeling van het veroverde Oostenrijk en het Sudetenland.

Al deze factoren veranderen het uiterlijk van Duitsland. Het gaat hier om meer dan een proletarisering van de middenklasse. Het levensproces van brede lagen ondergaat door de structuur en plaatsverschuivingen van het economische leven veranderingen, die zich tenslotte in hun geestelijke en psychische levensgewoonten moeten openbaren. Zeer zeker is daaromtrent op het ogenblik nog niets beslissend te zeggen. Maar de verandering moet in het oog gehouden worden. Als eerste oriëntatie volgt hieronder een overzicht over de verandering van het aantal inwoners in verschillende steden.

Volksverhuizing

Het nauwkeurig vastleggen van de richting en de omvang van verhuizingen is in het algemeen alleen aan de hand van volkstellingen mogelijk. In de tijd tussen twee volkstellingen kunnen slechts beperkte gebieden onderzocht worden. Belangrijk materiaal is nu echt er reeds ter beschikking over de verhuizingen betreffende 560 steden met meer dan 10.000 inwoners over de jaren 1935, 1936 en 1937. Het gaat daarbij om steden, die in 1933 een totale bevolking van 32,8 miljoen inwoners hadden, dus ongeveer de helft van de toenmalige bevolking. En omdat de industriële bevolking hoofdzakelijk in steden met meer dan 10.000 inwoners geconcentreerd is, is de "verhuizingsbalans" juist kenmerkend voor de industriële verschuivingen.

Bekijkt men de verandering in bevolking van deze 560 in totaal, dan blijkt, dat de bevolking in deze drie jaren met 5,3 per duizend is toegenomen, dat is met bijna 174.000 inwoners. Gaat men de steden naar hun grootte groeperen, dan krijgt men het volgende beeld:

Aantal inwoners	Toename + Afname -	Toename of afname per duizend inwoners.
10.000-20.000	+71.375	+17,7%
20.000-50.000	+79.093	+14,9%
50.000-100.000	+23.982	+6,8%
100.000-500.000	+23.748	+2,5%
Boven 500.000	-24.255	-2,3 %

Zoals men ziet is de toename absoluut en betrekkelijk het grootst in de steden tot 50.000. Bij de steden van 50.000-100.000 inwoners is ze meteen aanzienlijk geringer dan bij de grootste steden zien we een werkelijke afname. Alleen Berlijn en München vormen hierop een uitzondering, doordat naar deze twee "hoofdsteden" een belangrijke stroom mensen gevloeid is in verband met het groeien van het bestuursapparaat. Trekt men deze twee van de steden met meer dan 500 000 inwoners af, dan is het aantal inwoners in deze groep niet met 0,23% verminderd, maar zelfs met 1,84%.

Deze verschuiving in de bevolking in de richting der kleinere steden, bewijst, dat de nieuwe industrie bij voorkeur in de kleinere steden wordt ondergebracht. Maar zelfs daar, waar de nieuwe industrie aan de rand van de grote steden wordt gebouwd, worden de arbeiders in de kleinere plaatsen der omgeving gehuisvest. (bijvoorbeeld in het arbeidsdistrict Brandenburg). Zodoende hebben juist de steden rondom Berlijn met 10.000-20.000 inwoners de grootste toename, namelijk 7,24%. Ook deze soort steden in de Nordmark groeiden aanzienlijk, namelijk met 6,82% en in Pommeren was de toename 5,78%. Het gaat daarbij om kleinere steden met scheepsbouw, machine- en bewapeningsindustrie in de omtrek van het havengebied, terwijl de havenstad Hamburg een verlies van 2,95% heeft.

De nieuwe as noord-zuid

Van bijzonder belang is het vloeien van de bevolking, als men dit volgens economische districten groepeerd. Hier zijn de volgende veranderingen tot stand gekomen, in de jaren 1935, 1936 en 1937.

Ambtelijk district	Toename + Afname -	Toename of afname per duizend inwoners
Midden-Duitsland	+74.709	+34,1%
Nedersaksen	+63.433	+32,8%
Oost-Pruisen	+18.323	+26,3%
Brandenburg	+100.919	+19,6%
Beieren	+47.543	+18,3%
Pommeren	+10.317	+16,3%
Nordmark	+37.137	+15,3%
Zuidwest-Duitsland	+26.917	+14,1%
Hessen	-1.544	-1,0%
Rijnland	-59.691	-10,6%
Saksen	-40.231	-13,9%
Westfalen	-61.075	-19,0%
Silezië	-42.824	-22,5%

Aan de spits van de districten met een toename der bevolking staan Midden-Duitsland (Bruinkolen, vliegtuigbouw, kalichemie, Leuna-Werke) en Neder-Saksen (kali, rubber, petroleum, machines, ertsmijnen, Göring-Werke). Inderdaad concentreert zich in deze "nieuwe industrie-provincies" een groot deel van de nieuwe industrieën, zowel die direct met de mijnbouw verbonden zijn, als die op de chemische industrie rusten. Het Duitsland van de chemie heeft een ander middelpunt dan het Duitsland van de Rijnlandse ijzer- en de Saksische textiel- en machineexportindustrie.

De vrij aanzienlijke wegvloeiing uit de districten Saksen, Rijnland en Westfalen toont dit overigens duidelijk genoeg. Uit de gedetailleerde opgaven blijkt trouwens dat de kolendistricten in het noordelijk Roergebied, evenals die aan de Saar het grootste verlies hebben. Dezelfde "vlucht van de mijnwerkers" is waarschijnlijk ook de verklaring voor het sterke verlies van de Silezische steden, waarbij ook weer het Opper-Silezische kolendistrict het grootste verlies draagt. Het rationaliseren van de mijnbouw, zowel als het overplaatsen van mijnwerkers naar de nieuwe ertsmijnen en olievelden in de provincie Saksen, Anhalt, Braunschweig en Hannover komt hier voor het eerst in de bevolkingsgetallen tot uitdrukking.

Het stilleggen of op halve kracht werken van textiel, metaalwaren en andere consumptie- en exportindustrieën bepaalt niet alleen de teruggang in Saksen, maar ook in Hessen en Baden-Württemberg (motoren en metaalconstructies!) vertoont daartegenover een toename.

De industrialisatie zet zich dus aan haar vroegere uitgangspunten niet meer voort, doch veroverd agrarische gebieden (Beieren, Pommeren, Oost-Pruisen en gedeeltelijk de Nordmark). Eigenlijk blijft alleen nog Berlijn-Brandenburg in de oude ontwikkelingslijn liggen.

De industriekaart, die vroeger door de as van het Oosten naar het Westen gekenmerkt werd (van het Roergebied over Midden-Duitsland naar Saksen-Silezië) krijgt een nieuwe as, die van het Noorden naar het Zuiden gaat. (Nordmark-Nedersaksen-Midden-Duitsland-Baden-Württemberg).

De inlijving van Oostenrijk

De economische uitwerking van de inlijving van Oostenrijk voor de verandering van de industriële structuur langs de as Noord-Zuid moet zich zeer sterk doen gevoelen. Voorlopig hoort Oostenrijk nog niet in het Duitse economische systeem thuis. Maar bij het tempo, dat de "economische ombouw" in het veroverde gebied genomen heeft, zal een economisch-technische gelijkschakeling niet lang op zich laten wachten.

Zeer zeker zal het voorlopig veel meer een "nood-aanpassing" dan een "planmatige" ombouw zijn, Oostenrijk is op het tempo van de Duitse industrialisatiepolitiek niet zonder meer om te schakelen. Niet alleen, omdat hier slechts een derde deel van de bevolking van industrie en handwerk leeft, maar omdat het in hoofdzaak verbruiksgoederen vervaardigt, wat in de Duitse economische politiek niet past. Het Rijk steekt daarom geen kapitaal in deze industrieën, maar juist als in het oude Rijk alleen in de opbouw van nieuwe industriecomplexen (ertsminen, hoogovens), of in industrieën, die de grondstoffenverzorging buiten Oostenrijk kunnen vergemakkelijken (electriciteitswerken, vervaardiging van houtslip voor papierfabricage en kunstwol), de structurele ombouw van de industrie in Oostenrijk staat daarom op het program.

In samenhang met deze verandering zijn nu reeds plaatsveranderingen van mensen en goederen waar te nemen. Terwijl Wenen het centrum van de oude industrieën was, liggen de nieuwe voornamelijk in de provincie. In de provincie waren op 30 november 1939 nog slechts 4.642 werklozen, terwijl Wenen er nog 21.063 had. Dat wil zeggen: "volwaardige-werklozen". Alle werklozen samen, volwaardig en onvolwaardig, berekent men op 99.855 waarvan Wenen alleen 78.000 telt, dat is bijna 80%. Het is aan te nemen, dat de industrialisatie van het platteland een vermindering van het agrarisch bedrijf met zich zal meebrengen, en de sociale samenstelling van de bevolking meer in overeenstemming komt met het gemiddelde van het hele Rijk.

Sudetenland

In het Sudetenland leeft de helft van de bevolking van industrie en handwerk, en een achtste van de handel. De bevolkingsdichtheid is dezelfde als die van het Rijk. De inschakeling van het Sudetengebied is daarom in de eerste plaats een industrieel vraagstuk. Maar van de 1,5 miljoen vakarbeiders, die door de technische statistiek voor 1930 in het Sudetengebied worden opgegeven, komt meer dan een vierde deel op de glas-, papier- en textiel industrie.

Wat doet men met deze industrieën, die in de naburige Saksische, Silezische en Thüringse gebieden van het oude Rijk eerder sterven dan leven?

Weliswaar kunnen de Sudetenlanden 17 miljoen ton bruinkool en 18 miljoen ton steenkool leveren. Wat ligt dus meer voor de hand, dan dat een nieuwe chemische industrie daarop opgebouwd wordt? Deze zou dan tegelijk de verwerking van hout tot textielvezels, het versuikeren van hout en dergelijke ter hand kunnen nemen. Maar zulk een structurele omvorming eist aanzienlijke kapitalen en zal zich geleidelijk kunnen voltrekken. Daarmee zou het Sudetenland volkomen gewijzigd worden. Arbeidskrachten zouden uit het Rijk naar dit gebied vloeien en de Sudetenarbeiders naar andere gebieden. Ook hier zet daarmee een sociale omvorming in, die de landkaart volkomen wijzigt.

Omvorming van het Duitse bedrijfsleven onder het fascisme

Het uitgangspunt van de nationaalsocialistische autarkistische economische politiek bij het veroveren van de macht in 1933 was het losmaken van Duitsland uit de samenhangen van het internationale bedrijfsleven. Duitsland moest onafhankelijk van het buitenland zijn eigen bedrijfsleven kunnen voeden en voeren. Men kan daarbij de vraag stellen, of dit streven voortspoot uit de "wereldbeschouwing" van het nationaalsocialisme of dat het een onvermijdelijke kwestie van "moeten" was, omdat geen andere mogelijkheid overbleef. Dit is zeker, dat deze zelfafsluiting door Duitsland werd ingeleid door een streep te halen door de buitenlandse schulden, zowel van de staat als van de handel. Deed men dit, omdat de Duitse kapitalisten op deze wijze gemakkelijk van hun buitenlandse verplichtingen konden afkomen, dus uit winstbejag, of liet de ontredde van de staats-financiën, zoals de nazi's deze als erfenis van de crisisjaren moesten aanvaarden, geen andere weg open?

Om de tegenwoordige toestand en ontwikkelings-tendensen te begrijpen, is het volkomen overbodig, op deze vragen een antwoord te zoeken. Een feit is, dat men deze weg gegaan is, en dat hiermee de grondslag voor een nieuwe ontwikkeling van het bedrijfsleven werd gelegd. Het verscheuren van de schuldbekentenissen heeft voor het Derde Rijk niet alleen verder buitenlands krediet onmogelijk gemaakt, maar ook de uitvoermogelijkheden bemoeilijkt, die toch reeds door de wereldcrisis ineengeschrumpeld waren. Het scheen daarom, dat de economische ontwrichting van Duitsland door deze maatregel nog verder zou ineenstorten. Zonder vermeerderde uitvoer, zonder buitenlandse kredieten: zonder goud en zonder noemenswaardige saldi in het buitenland was het slechts in zeer beperkte mate mogelijk, de noodzakelijke invoer van buitenlandse grondstoffen en levensmiddelen

in stand te houden. De goederenruil bleef praktisch alleen nog "in natura" mogelijk. De weg van de *autarkie* moest worden betreden. En autarkie betekende, dat alle goederen, die vroeger uit het buitenland werden betrokken, nu in het land zelf moesten worden vervaardigd.

Nu kan men in Duitsland natuurlijk alleen producten voortbrengen, die op de "vaderlandse" bodem willen groeien, dus bijvoorbeeld geen katoen of rubber. Men kan uit de "vaderlandse" bodem geen mineralen halen, die er niet in zitten. En de Duitse bodem bevat geen, of weinig petroleum, ijzer, bauxiet (alluminiumerts), koper, nikkel, zwavel, kwikzilver, wolfram enzovoort. De productie van stoffen, die in Duitsland aanwezig zijn, moest dus koortsachtig worden opgevoerd, wat een stormachtige uitbreiding van het productieapparaat betekende. En wat in Duitsland helemaal niet te vinden is, moest ze veel mogelijk door chemische kunstproducten vervangen worden. Ook langs deze weg kwam een uitbreiding van het productieapparaat tot stand. Gehele nieuwe industrieën ontstonden voor de vervaardiging van kunstmatige olie, kunstwol, kunstrubber enzovoort.

Behalve tot een uitbouw van het productieapparaat voer de autarkie ook tot een verbetering van het hele Duitse verkeerswezen; het bouwen van wegen en kanalen en motoriseren van het verkeer, verbreding van de elektriciteitsvoorziening. Maar iedere stap in de richting van verbreding van het productieapparaat vergrootte de behoefte aan grondstoffen en gaf een nieuwe stoot aan het oprichten van nieuwe bedrijven voor andere vervangingsstoffen. Zo is op het ogenblik een uitgebreid, nieuw bedrijfsleven in opbouw.

Zolang deze opbouw echter nog in gang is, maakt ze de behoefte aan het invoeren van grondstoffen niet kleiner, maar juist groter. In 1937, na vijf jaren autarkie, moest Duitsland vier vijfde van zijn behoeften aan ijzer, drie vierde van zijn behoeften aan textiel-grondstoffen en meer dan drie vijfde van zijn behoeften aan vloeibare brandstof door invoer dekken. De politiek van autarkie houdt Duitsland in de greep van een grotere afhankelijkheid van het buitenland, die de staat door de versterking van de politieke macht zoekt te doorkruisen. Zo lang de autarkie nog "in opbouw" is, moet vooral militair bewapend worden. Maar deze bewapening betekent groter behoefte aan ijzer, lichte metalen, olie, bouwmaterialen. Ze vermeerdert het tekort aan grondstoffen en dwingt tot nog koortsachtiger uitbouw van de grondstoffen-productie. Bewapening en uitbouw van het productie-apparaat worden wederkerig bepaald en versterken tezamen de druk van de nood aan grondstoffen.

Oostenrijk en Sudetenland

Dat Oostenrijk en het Sudetenland het eerst aan de expansiedrang van het Derde Rijk ten offer gevallen zijn, wil niet zeggen dat economische noodzaak de Duitse aanval juist in deze richting gestuurd hebben. Noch Oostenrijk, noch het Sudetenland brengen Duitsland de afzetgebieden, die het nodig heeft. En ook hier zijn niet de grondstoffen te vinden, waaraan Duitsland in de eerste plaats gebrek heeft. De veroverde gebieden zijn juist als het Duitse Rijk op de uitvoer van hun industriële eindproducten aangewezen. Evenals het Rijk betrekken ze hun grondstoffen uit andere landen. Het halve jaar, dat sinds de "aansluiting" van Oostenrijk bij Duitsland verlopen is, heeft duidelijk laten zien, dat de Duitse handelsbalans door de verovering niet verbeterd, maar juist slechter geworden is.

Passief saldo -; Actief saldo +; in miljoenen Reichsmark:

	Oude Rijk	Oostenrijk	Groot-Duitsland
April	-7	-19	-26
Mei	-28	-24	-52
Juni	-28	-23	-51
Juli	-22	-24	-2
Augustus	-38	-26	-64
In vijf maanden	-79	-116	-195

De inlijving van het Oostenrijkse bedrijfsleven heeft het passiefsaldo van de buitenlandse handel, dus de behoefte aan deviezen, twee en half maal vergroot. Het gat in de deviezenvoorziening is veel groter geworden.

Daarbij heeft Oostenrijk echter tenminste ijzererts en hout als bruidschat in dit gedwongen huwelijk meegebracht. Sudeten-Duitsland brengt zelfs dat niet mee. Net als in Oostenrijk zijn hier vooral spinnerijen en weverijen, metaalverwerkende bedrijven, porcelein en glasfabrieken. Textiel- glas en porcelein-industrie zijn echter ook in het Rijk niet vol in bedrijf. Opdrachten, die men uit politieke overwegingen nu in het Sudetenland plaatst, moeten in het Ertzgebergte nu wegvallen. Verder ontbreken hier de grondstoffen voor de textiel evenals metaalertsen. Alleen is er een werkelijke rijkdom aan bruinkool. Maar dit is in Duitsland zelf in voldoende hoeveelheid voorhanden.

Van een wederkerige economische "aanvulling" kan dus geen sprake zijn. Het Rijk heeft industrieën veroverd, waarover het reeds in overvloed beschikte, terwijl de grondstoffennood niet verminderd, maar verscherpt is.

De richting van de expansie

De natuurlijke aanvulling van het Duitse bedrijfsgebied ligt niet in de aan grondstoffenarme Oostenrijkse en Sudetense industriegebieden, maar veel meer in de agrarische gebieden van het zuidoosten, waar de industrie nog in de kinderschoenen staat. Zo heeft de zorgvuldig georganiseerde en goed doordachte handelspolitiek van het Derde Rijk in de Donau- en Balkanlanden daarin bestaan, juist de industrie van Oostenrijk en Noord-Bohemen uit haar markten en daarmee tegelijk uit haar grondstoffengebieden te verjagen in Roemenië, Joegoslavië, Griekenland en Bulgarije. Daarbij drong ze tevens haar concurrenten Engeland, Frankrijk en Italië uit de Balkan handel.

Het succes is niet uitgebleven. Duitslands "vredelievende doordringing" van het zuidoosten heeft tot een bijna volledige uitschakeling van Frankrijk en Italië geleid, zodat alleen Engeland nog als ernstige concurrent overblijft.

Maar ook tegenover Engeland is de voorsprong zeer groot. Dat ziet men het beste aan het aandeel van Engeland en Duitsland in de buitenlandse handel van deze staten gedurende 1937:

Aandeel in de buitenlandse handel in %	Engeland	Duitsland
Uitvoer van Zuid-Slavië	7,4	35,0
Invoer in Zuid-Slavië	7,8	42,7
Uitvoer uit Hongarije	7,1	41,1
Invoer in Hongarije	5,3	44,1
Uitvoer Roemenië	8,8	26,3
Invoer Roemenië	9,6	37,5
Uitvoer Bulgarije	13,8	47,3
Invoer Bulgarije	4,7	58,2
Uitvoer Griekenland	9,7	32,2
Invoer Griekenland	10,9	29,6
Uitvoer van Turkije	7,1	38,5
Invoer Turkije	6,2	43,6

In vier jaren is de Duitse handel met vier Balkanlanden bijna verdrievoudigd. Het aandeel van deze vier landen in de gehele Duitse handel bedroeg in 1934 slechts 3,64% en steeg in 1937 tot 8%. In de eerste zeven maanden van 1937 maakte de handel met deze landen 7,68% van de gehele Duitse handel uit en over de eerste zeven maanden van 1938 was dit reeds 9%. Terwijl de hele Duitse handel in de eerste zeven maanden van 1937 de som van 6,26 miljard Mark bedroeg en in dezelfde maanden van 1938 de som van 6,18 miljard (een teruggang van 1,3%), steeg de omzet met deze vier landen in dezelfde tijd met 15,6%.

Zo komt ongeveer een tiende van de Duitse buitenlandse handel op rekening van deze reeds half veroverde landen.

Vakverenigingsoppositie in Frankrijk

Sinds de Franse vakbeweging, de C.G.T., deel uitmaakt van het zogenaamde "Volksfront", is deze vakbeweging steeds openlijker de weg opgegaan van het breken van stakingen, het oogluikend toelaten van het doorbreken van de 40-urenweek door regering en ondernemers en het ondersteunen van de politiek van de verplichte arbitrage. Kortom: de Franse C.G.T. paste zich in een zeer snel tempo aan bij de behoeften van het Franse kapitaal.

Het ligt voor de hand dat in de vakverenigingen een oppositie tegen de "slechte leiders" ontstond, om de C.G.T. op de weg van de revolutionaire klassenstrijd te voeren. Weldra sloot deze oppositie zich organisatorisch aaneen om gemeenschappelijk een propagandakrant uit te kunnen geven. Op 15 januari 1938 dus juist een jaar geleden, verscheen zodoende nr. 1 van *Reveil syndicaliste*, het blad van de revolutionaire vakverenigingsoppositie, genaamd "klassenstrijd". Deze vakverenigingsoppositie was in zijn beginselen echter heel zwak, omdat het een "eenheidsfront" was van verschillende stromingen: anarchisten, anarcho-syndicalisten, revolutionaire vakverenigingsmannen, trotskisten, links-socialisten en leden van de "Union-Communiste", die het maandblad "Internationale" uitgeeft.

De kernen

De eigenlijke werkzaamheid van de oppositiegroep "Klassenstrijd" bestond in het vormen van revolutionaire vakgroepen uit de leden van de C.G.T. in alle bedrijven waar dit slechts mogelijk was. Deze kernen werkten dan met het blad *Reveil Syndicaliste*, om de politiek van samenwerking van kapitaal en arbeid te door kruizen.

Het moet gezegd worden, dat de 25 nummers, die nu van de krant verschenen zijn, de kritiek op de bezittende klasse, de stalinisten, de sociaaldemocratie en de C.G.T., op het nationalisme van allen tezamen niet gespaard hebben, al kwam er als organisatorisch resultaat niet veel meer uit te voorschijn, dan dat een honderdtal bedrijfskernen gevormd kon worden. De oplaat van het blad kon opgevoerd worden tot ongeveer 10.000 stuks. Gerekend op een ledental van 3½ miljoen van de C.G.T., had dat natuurlijk niet al te veel te beduiden.

Zoals gezegd, waren deze kernen in hun beginselen heel zwak, omdat ze niet gedragen werden door nieuwe opvattingen omtrent doelstelling en tactiek in de klassenstrijd, maar veel meer terug wilden naar het oude, naar de goede oude tijd van een revolutionaire C.G.T.. De C.G.T. moest losgemaakt worden van de politieke partijen, omdat de vakbeweging een economische beweging "behoort te zijn". En ten opzichte van de telkens opnieuw in Frankrijk losbrekende wilde stakingen was hun propaganda zeer zeker er op gericht, de bewegingen door uitbreiding meer kracht te geven. Maar ten opzichte van de leiding van dergelijke bewegingen deden ze niet anders, dan de vakbonzen op hun "plicht" te wijzen, om de leiding in handen te nemen. Hoewel het in de Franse beweging telkens opnieuw tot het vormen van bedrijfscomités kwam, niet uit de vakbeweging gevormd, maar uit het bedrijfspersoneel, is in de *Reveil Syndicaliste* nooit tot het vormen van dergelijke comités opgeroepen, laat staan, dat enig perspectief geopend kon worden omtrent de taak, die deze comités hebben te vervullen.

Het congres

Ondertussen is nu met de kerstdagen (december 1938) een congres van de revolutionaire vakverenigingsoppositie te Parijs gehouden, waar onder andere de kwestie van de stakingscomités is behandeld. Het was een betrekkelijk kleine bijeenkomst. Slechts 53 kernen waren vertegenwoordigd, doordat na de "algemene staking" van 30 november een flink deel van de organisatie vernietigd is. In vele bedrijven zijn alle revolutionaire vakverenigingsmannen ontslagen, zodat ze geen "kern" meer bezitten en de verkoop van de krant is daarmee dan ook aanzienlijk teruggelopen. Van de aanwezige kernen behoorden er 28 tot het district Parijs, 10 uit het land en 15 van de revolutionaire onderwijzers.

Uit de debatten over de betekenis van de bedrijfscomités bij stakingen blijkt ten duidelijkste, dat deze organen van de massabeweging nog slechts een zeer ondergeschikte rol hebben gespeeld. Maar uit de debatten blijkt tevens, dat ze ondanks dat, toch overall optraden, al wisten ze hun macht niet tot organische klasseneenheid, als totaal-klassenfront, samen te binden. De vertegenwoordiger der BEAMBTEN ziet heel duidelijk, dat de bedrijfscomités de organen van de klasseneenheid zijn, die ongeorganiseerd en georganiseerd als strijdeenheid doen optreden. Het vraagstuk van de ongeorganiseerden dringt zich nu op. Het zijn niet altijd "gelen" maar ze omvatten een aanzienlijk aantal ernstige strijders. De leidende richtlijnen van de C.G.T. kunnen niet veranderd worden door de democratie in de organisatie. De strijd tegen de leiders in laatste instantie een klassenvraagstuk. Het is mogelijk een uitweg te vinden door de strijdcomités, de staking comités, bedrijfscomités, gekozen door alle strijders, waar- [?]]¹

Maar de vertegenwoordiger van de P.T.T. ziet deze organen van de massabeweging nog volstrekt niet als de middelen, waarmee de massa's zélf hun beweging leiden. De slechte leiders van de C.G.T. moeten vervangen worden door de goede leiders van de revolutionaire vakverenigingsoppositie. Hij zegt: "We zijn nu nog een parlementaire oppositie binnen de vakverenigingen. Maar we moeten van terrein veranderen. We moeten beproeven de leiding van bewegingen te nemen, door middel van de bedrijfsraden".

De kern van de *kledingindustrie* meent, dat "bedrijfscomités onontbeerlijk zullen zijn, gezien het grote aantal ongeorganiseerden". De leidende gedachte daarbij is echter dat we een periode van opgang in de klassenstrijd

¹ De zin breekt hier af.

tegemoet gaan, waardoor "het vraagstuk van de macht" naar voren dringt. "Daarom zijn comités van arbeiders en boeren nodig, om de proletarische strijd met de kleine boeren te verbinden." "De comités van arbeiders en boeren, zullen de directe organen van de "volksmacht zijn".

Maar de kern van de *correctors* (krantenbedrijf), giet de voorgaande spreker wat koud water op het hoofd, met de bewering, dat "we nog ver van het vraagstuk van de macht af zijn". En daarom wil hij de hele kwestie van de bedrijfscomités buiten beschouwing laten. "Het vraagstuk van de bedrijfscomités zal door de gebeurtenissen zelf gesteld worden." Ook afgevaardigde Galopin ziet voorlopig nog geen revolutionaire opgang, maar hij acht een "teruggang het meest waarschijnlijk". En daarom acht hij het oprichten van bedrijfscomités nadelig voor de verdere propaganda mogelijkheden in de vakvereniging. Natuurlijk moet men in de strijd rekening houden met de ongeorganiseerden, maar we moeten niet de gelegenheid geven, ons uit te laten sluiten, door het organiseren van bedrijfscomités.

Voor de *grondwerkers* neemt de hele discussie een ongewenste wending, omdat men hier over "politiek" spreekt. "Als de groep een politiek karakter aanneemt, zullen de arbeiders haar de rug toekeren. Ze hebben genoeg van de politieke gymnastiek." En de afgevaardigde Gruyard voegt daar aan toe, dat hij "voor een onafhankelijke vakbeweging is. Juist zoals men politieke discussies in de vakvereniging moet afwijzen, moeten we ze ook buiten de groep houden".

Voedingsmiddelen (Rijssel) meent, dat "de kwestie van de bedrijfscomités niet actueel is, want we zijn in de periode van de teruggang". Daarom moeten de revolutionaire vakkernen in de bedrijven uitgebreid of gegrondvest worden. De *gemeentewerkers* staan echter op het standpunt, dat werkplaatscomités van georganiseerden en revolutionaire ongeorganiseerden een steun in de strijd kunnen zijn.

De afgevaardigde Roche stelt in de ongeorganiseerden geen vertrouwen, want "de ondervinding van de C.G.T.U. heeft geleerd, dat stakingscomités, waar ongeorganiseerden in zaten, direct na de staking verdwenen".

Afgevaardigde Guilloré kan dit laatste slechts onderstrepen en men moet daaruit z'n conclusies trekken. Hij verklaart: "De arbeiders, die de C.G.T. verlieten, zijn in grote meerderheid elementen van de achterhoede. De kernen moeten zich daarom inspannen, de ontgoochelde revolutionairen weer in de vakvereniging terug te brengen. In de komende bewegingen moet we ons in de actie tegen de bureaucraten richten. De bedrijfscomités horen in de tegenwoordige tijd van teruggang niet thuis. Daarom moeten we de bedrijfskernen versterken, want de voorhoede is nog altijd binnen de C.G.T."

Als resultaat van de discussies werden verschillende resoluties in stemming gebracht. Hier volgt eerst een resolutie, die met grote meerderheid werd verworpen. Ze luidde:

Resolutie over comités van actie

"We streven er naar, terug te keren naar de vroegere doeleinden van de C.G.T.: de revolutionaire omverwerping van het kapitalisme. Daartoe is het van belang, de georganiseerde arbeiders te verbinden met de ongeorganiseerden, de werkers uit de stad met de werkers van het land. Daarom moeten de vakverenigingen comités van arbeiders en boeren oprichten, die de directe organen van de macht van het volk zullen worden."

De volgende resolutie werd met overgrote meerderheid aangenomen:

"In de tegenwoordige omstandigheden van de verdediging van de arbeidersbeweging spreekt de conferentie zich uit tegen het vormen van bedrijfscomités, wat er slechts toe zou leiden, dat we door de C.G.T. uitgesloten zouden worden.

De conferentie is zowel voor de trouw aan de vakverenigingen als voor het versterken van de revolutionaire vakverenigingskernen in de bedrijven. Dit sluit het vormen van stakingscomités, die door de vakverenigingen bestreden worden, geenszins uit."

Resolutie over de onafhankelijkheid

Ten opzichte van het aangaan van een "eenheidsfront" van de vakverenigingsgroep "Klassenstrijd" met andere organisaties werd ook de houding bepaald. Er waren weer twee resoluties. De ene luidde:

"De revolutionaire vakkernen bevestigen opnieuw hun volkomen onafhankelijkheid ten opzichte van alle partijen. Er is geen plaats voor een directe overeenkomst met partijen en andere organisaties, omdat de kernen reeds een eenheidsfront tussen de revolutionaire vakverenigingsmannen vormen."

Deze resolutie werd met grote meerderheid aangenomen. De minderheidsresolutie luidde als volgt:

“De groep 'Klassenstrijd' spreekt haar volkomen onafhankelijkheid ten opzichte van de partijen uit. Ze laat de mogelijkheid open, dat het landelijk bestuur eventueel naar de omstandigheden overeenkomsten afsluit met arbeidersorganisaties buiten de C.G.T.”

Het verloop van dit congres is wel héél leerzaam. Het toont met verbijsterende helderheid de enorme zwakte van de Franse arbeidersklasse, ondanks de machtige massabewegingen die sinds 1934 door Frankrijk wentelden. In deze bewegingen werden wel telkens opnieuw comités van actie door de bedrijfspersonelen opgericht als strijdorganen (dat blijkt uit de debatten, ...hoewel niemand ze propageerde, maar toch hebben ze hun bestaansrecht voor de revolutionaire arbeiders nauwelijks kunnen bewijzen. Daaruit blijkt, dat de strijd nog zeer weinig diepgang heeft gehad, de taak van deze bedrijfsraden reikte klaarblijkelijk nog niet verder, dan het doorzetten van enige eisen “in eigen huis”, dat is in eigen bedrijf. De personen streden wel met duizenden tegelijk, maar toch ieder afzonderlijk, ieder voor zich, terwijl ze de algemenere samenvatting van het strijdfront verlangden van de vakverenigingen. Ze meenden, dat deze zo willens of onwillens zouden moeten steunen, als ze zelf maar eerst in de strijd waren gegaan. Deze illusie word telkens opnieuw gevoed door de “revolutionaire vakverenigingsoppositie”. “Georganiseerden, eist van Uw leiders de terugkeer naar de massa-actie van juni 1936 in plaats van de onderwerping en maakt zo nieuwe overwinningen!” (*Reveil Syndicaliste*, 12 september 1938).

Het kerstcongres van deze oppositie heeft doen zien, dat men nog verder op deze verderfelijke weg zal gaan. Het grootste deel van deze oppositie meent, de vakbonden tot strijden met de arbeiders te kunnen “dwingen”, een kleiner deel weet, dat dit een illusie is. Toch zijn allen zonder onderscheid voor het werken in de vakverenigingen “omdat ze bij de massa willen blijven”. Zeer eigenaardig, waar toch de grote massa van de arbeiders niet in de vakverenigingen georganiseerd is. De grote massa is buiten de vakverenigingen. En nu kan men wel zeggen, dat deze grote massa geen politieke belangstelling heeft, maar dat neemt niet weg, dat diezelfde massa's de grote strijd toch zullen moeten strijden. Het ligt daarom voor de hand, dat we onze propaganda in de eerste plaats op de grote massa *buiten* de vakorganisaties moeten richten. Of beter, nu de praktijk van de strijd heeft laten zien, dat bij iedere beweging de georganiseerden en ongeorganiseerden tezamen strijden door middel van hun bedrijfsraad, kunnen we ons in onze propaganda ook alleen tot de hele klasse richten, ongeacht of de arbeiders georganiseerd zijn of niet. *De taak van deze bedrijfsraden moet in het middelpunt van onze propaganda staan.*

De illusie van het “dwingen” van de vakverenigingen tot een werkelijke strijd tegen de bourgeoisie berust daarop, dat men het wezen van de vakbeweging in de tegenwoordige tijd niet begrijpt. Haar functie is niet te strijden, maar te bemiddelen. Zeer zeker is dat geen vrijwillige keuze van de vakbeweging. Ze kan niet anders. Bij de tegenactie van de Franse bourgeoisie in de “algemene proteststaking van 24 uur” op 30 november heeft de bezittende klasse nog *slechts een paar bronnen* aangeboord, om de strijd van de vakverenigingen lam te leggen. Ze heeft de stakers alleen met ontslag bedreigd, een tegenpropaganda door de radio gevoerd, de militaire macht op verschillende punten geposteed, militaire ingenieurs naar de vitale bedrijven gestuurd, verschillende arbeidersgroepen voor de militaire dienst opgeroepen. Maar dat waren allemaal maatregelen voor de strijd van de vakbeweging nog begonnen was. Deze actie van de bezittende klasse was al voldoende, om de vakverenigingen een verpletterende nederlaag toe te brengen. Tegen deze macht waren ze niet opgewassen.

Toch had de bezittende klasse haar kracht nog lang niet uitgeput. Ze was nog in het geheel niet overgegaan tot verbod van vergaderen of demonstratie, of tot het verbod van de kranten der vakbeweging. Ze was nog in het geheel niet overgegaan tot de arrestatie van vakverenigingsbesturen, of tot het inbeslagnemen van kassen, dus tot ontwrichting van het organisatorische apparaat der vakbeweging. Dit was in het geheel niet nodig. De macht van de vakbeweging voor zover men hier van macht spreken kan, berust uitsluitend op het beheer van het apparaat, de kassen, de kranten, en de mogelijkheid tot het oproepen tot demonstraties en vergaderingen. Knipt de bourgeoisie de draden van dit apparaat door, door de arrestatie van besturen en in beslagnemingen, dan houdt dit apparaat volkomen op te functioneren. Als de arbeiders onder dergelijke omstandigheden toch strijden, dan zullen ze het moeten doen zonder dat apparaat, zodat ze zelfstandige strijdorganen zouden moeten scheppen. In ieder geval is het volkomen zeker, *dat dit apparaat niet tegen de bezittende klasse kan strijden.* Het is veel te kwetsbaar. Een strijd tegen de bezittende klasse zou voor de vakbeweging een *zelfmoord* zijn. Ze zou zichzelf opheffen. Daarom doet ze het niet. Daarom rest haar niet anders dan *de functie van*

de bemiddeling tussen kapitaal en arbeid. Haar levensvoorwaarden bepalen, dat ze zich inschakelt in het apparaat van het kapitalistische systeem.

Dat is het, wat op het ogenblik in Frankrijk gezegd moet worden. En daarom is de hele tactiek, om de leiders te "dwingen" een strijd tegen de kapitalistische klasse te voeren, volkomen fout, een waanvoorstelling. Zulk een onvruchtbare politiek versterkt de arbeidersklasse niet, maar verzwakt haar, omdat ze de werkelijke toestand niet blootlegt en iedere beweging van de arbeiders door de "bemiddeling" laat kapotbreken. Integendeel is het nu onze taak, te doen zien, wat het betekent, als de vakbewegingen zich met een beweging van de arbeiders gaan bemoeien. Ze voeren zo'n beweging direct op een dood spoor, of door hem direct te breken, of door hem te isoleren en zo dood te laten bloeden. Dit vermoorden van iedere arbeidersstrijd is de plicht van iedere bestuurder, die de vakvereniging in leven wil houden.

Hoe weinig de Franse arbeidersklasse van deze samenhang van de vakbeweging met de bezittende klasse begrijpt, uit het volkomen gebrek aan onderlinge verbinding der comités van actie, buiten iedere vakbeweging om, om zelf de strijd te voeren. En hoe weinig de maatschappelijke betekenis van de vakbeweging in de tegenwoordige tijd door de "voorhoede" wordt ingezien, blijkt wel uit het feit, dat men nog steeds op de oude weg wil voortgaan. En daarom heeft de Franse arbeidersklasse nog vele grote nederlagen te incasseren.

Een grote taak kan men niet met kleine middelen volbrengen. We moeten klaar uitspreken, dat de vakverenigingen in de tegenwoordige tijd noodzakelijk de wurgers van iedere beweging der arbeiders moeten zijn. Onze taak kan niet zijn de C.G.T. "nieuw leven in te blazen". De C.G.T. leeft meer dan voldoende... tot schade van de arbeidersklasse. Een grote taak kan alleen met nieuwe, machtige middelen volbracht worden. De strijd tegen de bezittende klasse eist de hele arbeidersklasse en niet alleen de 10 of 15% die nu in de C.G.T. georganiseerd zijn. De grote middelen zijn dat zwakke aanloopjes van het vormen van bedrijfsraden uitgebouwd moeten worden tot een samenhangend geheel van arbeidersraden, waarin de georganiseerden en ongeorganiseerden als strijdende eenheid zijn verbonden.

Uit de debatten op het kerstcongres is gebleken, dat vele arbeiders deze mogelijkheid alleen zien in een revolutie; maar niet in de tijd van de "gewone" klassenstrijd. Maar de praktijk laat voortdurend opnieuw zien, dat dit onjuist is. De vakverenigingen breken niet alleen revoluties, maar ook iedere beweging van de arbeiders, of trachten die in ieder geval te isoleren. Daarom is ook voor de "gewone" strijd geen andere weg meer mogelijk.

De werkelijke klassenpropaganda kan zich daarom in de tegenwoordige tijd alleen bewegen onder de leuze: iedere strijd in handen van de verenigde bedrijfspersonelen. Moet daarbij tegelijk de propaganda gevoerd worden: Verlaat de vakbeweging? We menen van niet. Als de arbeiders de vakbeweging verlaten, zonder dat ze gewonnen hebben in inzicht, dat ze als totale klasse moeten strijden, is niets gewonnen. Als ze de vakbeweging verlaten, om de propaganda voor een zelfstandige klassenbeweging te voeren, dan is alles gewonnen. Daarom wenden we ons in de propaganda aan alle arbeiders, georganiseerd en ongeorganiseerd, om daarmee de krachten van de hele klasse te versterken.

Moeten de Europese arbeiders Rusland verdedigen?

In de weken van oorlogsdreiging speelde ook het vraagstuk een rol, hoe de houding van de arbeiders tegenover de oorlog door hun houding tegenover Rusland bepaald moet worden. Moeten de arbeiders in West Europa, als ze hun klassenbelang goed begrijpen, de partij van Rusland tegenover andere landen nemen?

Het is een feit, dat in wijde kringen van de West Europese arbeiders, nog buiten de communisten en socialisten, gevoelens van sympathie voor Rusland heersen. Ondanks de dictatuur van Stalin; ondanks het doodschieten van de oude bolsjewistische leiders; ondanks het staatskapitalisme, waarin een bureaucratie van ambtenaren als nieuwe heersers en uitbuiters de arbeidersmassa's omlaag drukt. Ondanks dat alles voelt men, dat de Russische revolutie en het nieuwe Rusland een geweldige sprong vooruit van de wereld betekent. De revolutie blijft voor de arbeiders het eerste voorbeeld van massale eigen actie van grootindustriële massa's, die zich volgens het radenstelsel organiseerden. En zij heeft een volk van meer dan 100 miljoen uit voor-kapitalistische stagnatie in de stroom van kapitalistische vooruitgang geworpen. In plaats van stilstand en verrotting in primitieve barbaarsheid is Rusland door

de revolutie in een periode van snelle industriële ontwikkeling gekomen. Waar te voren onwetende kleine burgertjes en analfabete ruwe boeren op de meest primitieve en armoedige manier in hun kleinbedrijf ploeterden en verhongerden, daar groeien nu de fabrieken, de kolchozen, de scholen op, daar is een nieuwe geest ontwaakt van vooruitgang, van techniek en wetenschap, van inspanning voor nieuwe doeleinden, van geestdrift, van wedijver. Men moet zich bij de beoordeling daarvan niet op stang laten jagen door de paskwillige propaganda van de C.P., dat in Rusland de arbeidersklasse heerst en een heerlijk vaderland van de arbeiders heeft opgericht; daartegen moet de eenvoudige waarheid naar voren gebracht worden, dat deze nieuwe zich ontwikkelende maatschappij een maatschappij van uitbuiting is en van groeiende klassentegenstellingen, die zich alleen door een wrede dictatuur laten beheersen. Men moet ze als een historische gebeurtenis beschouwen, als deel van de grote wereldontwikkeling. Of nog preciezer, als een nieuw geval in de reeks van de burgerlijke revoluties, die aan de achterlijke, feodale of absolutistische barbaarse maatschappijtoestanden een einde maakten en nog maken. Het geval is hetzelfde als met de Franse revolutie, anderhalve eeuw geleden. Daar maakten de opkomende bourgeoisie en de onderdrukte boeren samen een einde aan het verstarde feodaal absolutisme, en openden de weg voor de kapitalistische ontwikkeling. Ook daar geestdrift, energie, idealisme bij de opkomende klassen, die een nieuwe vrijheid en een wereld van mogelijkheden voor zich zagen opengaan. Uit de zonen van de boeren en burgers kwamen de kapiteins en generaals, de ondernemers en politici op, die de revolutie en de nieuwe maatschappij leidden – zoals in het nieuwe Rusland uit de zonen van de arbeiders en boeren de technici, bedrijfsleiders, officieren en ambtenaren voortgekomen zijn, die nu een belangrijk deel van de nieuwe heersende klasse vormen. Zoals bij elke grote vooruitgang in de geschiedenis staat onze sympathie aan de zijde van de nieuw opkomende klasse, die met zoveel kracht voor haar idealen streed. Maar dat betekent niet, dat wij haar zaak met onze eigen zaak, de zaak van de arbeiders vereenzelvigen. Wij weten zeer goed, dat de opgekomen klasse toen in Frankrijk als nieuwe heersende klasse dadelijk haar maatregelen nam, om de arbeiders er onder te houden. Ook in Rusland begint de nieuwe klassenstrijd op te groeien, – misschien nog nauwelijks zichtbaar – tussen de nieuwe heersende klasse en de arbeiders. En daarin staan wij aan de zijde van de Russische arbeiders, tegen hun uitbuiters. Ook al zijn deze daar nu nog de dragers van de voortschrijdende maatschappelijke ontwikkeling, hun zaak is niet onze zaak. Onze zaak is die van hun nieuwe vijanden, de nieuw opkomende proletariërsklasse. Verwarring in de denkbeelden ontstaat vooral, doordat alle soorten van vooruitgang en revolutie door elkaar gegooid worden als één, zonder het onderscheid in hun innerlijke wezen, in hun klassen karakter te zien. Omdat het doel van de arbeidersklasse, de vernietiging van het kapitalisme, ook een revolutie is, worden allerlei burgerlijke revoluties haar als doeleinden voorgelegd, met de boodschap, dat zij deze noodzakelijk ondersteunen moet. Burgerlijke revoluties noemen we hier zulke omwenteling, waarbij in de plaats van voor-kapitalistische productie één of andere vorm van kapitalisme of industrialisme optreedt, onder een nieuwe heersende klasse, en zo de baan voor een snelle economische ontwikkeling geopend wordt. Zolang het kapitalisme zich over de wereld uitbreidt, treden telkens nieuwe volken in deze overgang, elk onder andere door de voorgeschiedenis bepaalde vormen. Na de eerste beroemde revoluties van de opkomende bourgeoisie in Engeland en in Frankrijk in vroegere eeuwen, komt in de 19e eeuw Duitsland bij kleine stapjes, komt Japan, dan in de 20ste eeuw Rusland, komen andere Aziatische landen, nu China, mettertijd Indië. De revolutionaire ontwikkeling in zulke landen loopt evenwijdig met de opkomende arbeidersbeweging in Europa en Amerika. Maar ze is van een geheel ander klassen karakter.

Is het dan niet waar, dat de arbeiders voor hun eigen belang genoodzaakt zijn de opkomende bourgeoisie in hun land te helpen in de burgerlijke revolutie? Zeker, dat deden ze altijd, omdat de opkomst van het kapitalisme ook voor hun toekomst nodig was. Zo hebben ook in de Russische revolutie de arbeiders reeds hun plicht gedaan, de Russische in het omverwerpen van het Tsarisme, de West Europese in hun tegenstand tegen pogingen van de kapitalistische regeringen in de eerste jaren tot het militair neerslaan van het rode Rusland. Nu is daar een nieuwe machtige staat opgegroeid, met een nieuwe heersende klasse, die de evenknie is van de andere kapitalistische staten, met deze het diplomatieke spel speelt, en volkomen in staat is, zich tegen hen te weren. Hoe kan iemand op de gedachte komen, dat West Europese arbeiders ook maar de minste reden, laat staan, plicht, zouden hebben, deze regering te helpen tegen andere regeringen?

Dat kon, vanwege de bijzondere natuur van de Russische revolutie, die nog sterker in de verdere Aziatische revoluties optreedt. Al deze landen waren kolonies of exploitatiegebieden van het kapitaal van West-Europa en Amerika. het koloniaal kapitaal buit de natuurlijke schatten en de arbeidskracht

van een vreemd land uit, soms direct door mijnen, plantages, fabrieken, daarnaast indirect door geld te lenen aan vorsten, die voor de rente zware belastingen op de boeren leggen. De bovenlaag in die landen doet daaraan mee, deels als agenten en ambtenaren van het vreemde kapitaal, en ontwikkelt zich tot een begin van bourgeoisie. Hun revolutie heeft ten doel, het vreemde kapitaal en zijn overheersing af te schudden, zelf heersende klasse te worden en alle meerwaarde in het land te houden. Dit is dan tegelijk een burgerlijke revolutie en een nationale bevrijdingsoorlog. Omdat de strijd tegen het vreemde uitbuitende kapitaal is gericht, wordt hij socialistisch genoemd, en steun wordt gezocht bij de socialistische arbeiders van het heersende land, omdat hun strijd tegen dezelfde vijand gaat. Sociaaldemocraten zijn dan ook vaak als pleitbezorgers van de onafhankelijkheidswensen van koloniale volken opgetreden, al wisten ze wel, dat dit streven niet van een arbeidersklasse uitging, maar van een opkomende nationale bourgeoisie.

Rusland was ook in dit geval; zwaar werd het uitgebuit door de Tsarenregering als agent van het West-Europesche kapitaal. De Russische revolutie was tegelijk een afwerpen van het schuldenjuk van dit kapitaal. Lenin en de bolsjewiki kenden het grootkapitaal voornamelijk als een vreemde volken uitbuitend koloniaal kapitaal; daarom ging hun sympathie uit naar al die andere op dezelfde wijze uitgeplunderde volken van Azië, en riepen zij deze – Perzië, China, Indië – tot strijd tegen het onderdrukkende, vooral het Engelse kapitaal op. Zo werd Rusland de voorhoede van een wereldstrijd van de koloniale of half-koloniale volken van Azië tegen het Europese koloniale kapitaal. Met deze strijd werd de strijd van de West-Europese en Amerikaanse arbeiders voor het communisme vereenzelvigd. Als delen van één groot leger moesten West-Europese arbeiders en Indische of Chinese nationalistenvan Rusland als leider het wereldkapitaal bevechten. Dan spreekt het vanzelf, dat deze arbeiders ook voor Rusland zelf op de bres behoorden te staan, zodra het zou aangevallen worden.

In werkelijkheid is de strijd van de grootkapitalistische arbeiders en die van de oostelijke volken geheel verschillend in karakter en doel. De revolutionaire arbeiders willen het kapitalisme vernietigen om de uitbuiting geheel op te heffen. De revolutionairen in het Oosten willen het vreemde kapitalisme verjagen, om zelf uitbuiters te worden zelf de vruchten van de uitbuiting te plukken. Als de arbeidersklasse haar proletarische revolutie maakt, betekent dit, dat in de ontwikkeldste landen de grote technische hoogte van de productie vervolmaakt wordt door een zelforganisatie der producerende mensen. Als de koloniale landen zich bevrijden betekent dit, dat een eerste begin wordt gemaakt met de nieuwe techniek in hun armoedige primitieve productie in te voeren. De overwinning van de arbeiders betekent een samensmelting van de productie en de producerende mensen tot een internationale wereldeenheid. Overwinningen van de Aziatische volken in hun strijd tegen het wereldkapitaal betekenen overwinningen van het nationalisme, stichting van nieuwe nationale staten.

Van deze tegenstelling hebben de Russische bolsjewisten nooit iets begrepen. Op de congressen van de IIIde Internationale werden steeds beide soorten revoluties vereenzelvigd en de arbeiders in West-Europa opgeroepen om te helpen de onderdrukte volken te bevrijden. Terwijl niets gedaan werd om deze arbeiders zelf weerbaar te maken, terwijl de strijd in Duitsland en in andere landen met dikke woorden en slap reformisme verknoeid werd, werd alle aandacht samengetrokken op de koloniale onderdrukking en de nationale bewegingen daartegen. Volkomen natuurlijk; want van het eerste hadden de Russen geen begrip, terwijl zij in de andere vlees van hun vlees zagen. Zo hielpen zij de revolutionaire Chinese bourgeoisie op de been, zo strooiden ze propaganda in Indië. En het is ook volkomen natuurlijk, dat het Engelse koloniale kapitaal, vertegenwoordigd in de regerende Tories, in Rusland nog altijd de gevaarlijkste vijand voor haar Indische heerschappij bleef zien, door voorbeeld en propaganda, en daarom Nazi-Duitsland als tegenwicht opkweekte. Maar deze tegenstelling gaat buiten de arbeidersklasse om. De arbeiders hebben al hun krachten nodig voor de eigen taak, hun eigen bevrijding en daarmee zullen ze tenslotte aan de bevrijding van de gehele wereld de grootste dienst bewijzen. Veel meer, dan wanneer zij zouden trachten, in het Oosten nieuwe uitbuitersklassen te helpen opkweken of ondersteunen.

Doordat in West-Europa de bourgeoisie zo sterk was, dat de arbeiders haar nog nauwelijks konden aantasten, en doordat in Rusland met een klein begin van groot-industrie, de burgerlijke revolutie tegen het verrotte Tsarisme vooral door de aanvalskracht van de arbeiders van deze industrie slaagde, kreeg de nieuwe heersende klasse van Rusland de leiding in de Europese arbeidersbeweging. En daardoor ging de sterke revolutionaire impuls, die na de oorlog van de eerste arbeidersacties in Rusland was uitgegaan, weldra ten onder in een tijdperk van verzwakking. Met quasi-marxistische leuzen en leringen, alle bedoelende het diepe verschil in klassen karakter tussen burgerlijke en proletarische

revoluties te verduisteren, werd de arbeidersbeweging in West-Europa vergiftigd. Daartoe behoort ook de leer, dat de arbeidersklasse Rusland moet helpen en dat dit haar richtsnoer moet zijn in internationale kwesties. Eerst door deze leer te overwinnen zal de arbeidersklasse in staat zijn zich sterk te maken voor haar eigen bevrijding.

“Wie niet werkt zal ook niet eten”

Hieronder citeren wij het grootste deel van een “ingezonden” in “de Nieuwe Rotterdammer Courant” van 14 dezer, geschreven door een directeur van Maatschappelijk Hulpbetoon.

“Onze brave voorvaders hadden zeer zeker eigenaardige opvattingen over armenzorg en sociale voorzieningen, maar zij hadden dit voor, dat zij met beide benen op de grond stonden en in deze nuchterheid is het spreekwoord geboren: 'Wie niet werkt zal ook niet eten'.”

“Wat is hiervan overgebleven? Laten we eerlijk zijn. Niets. En wat is dan nu het spreekwoord van Sociale Zaken? “Vraagt en er zal gegeven worden.”

“Duizenden belastingbetalers in Nederland hebben zich bij de laatste troonrede met benauwdheid afgevraagd: hoe kan ik in s'-hemelsnaam nog meer betalen?, maar de Minister van Sociale Zaken bekommert zich hierom niet en met zijn *bekende vrijgevigheid* worden de dienstbodenlonen vrijgegeven bij de berekening van ondersteuning, om het dienstbodenvraagstuk op te lossen.”

Om moeilijkheden te vermijden met de werknemersorganisaties inderdaad de gemakkelijkste oplossing. Alleen kost het een paar stevige miljoenen. (Die werknemersorganisaties zijn anders nog de kwaadste niet! “Radencommunisme”.)

... Er zijn thans gevallen genoeg, dat de hardploeterende werkmans of kantoorbediende zijn ex-collega kan benijden. Hij is de man die moet meehelpen het gat van de verspilde miljoenen te dichten; hij ontvangt geen goedkoop vet en boter, groenten en vlees, hij krijgt geen f0,40 bijslag bij een kwartje sparen, geen gratis gebruik van het badhuis, geen kleding of schoeisel van het Crisis-comité, geen gratis versterkende middelen voor vrouw of kind, geen bijslag in de Ziekenfondspremie, en hij heeft misschien in geen jaren een gebakken visje gegeten...

Hierbij vergeet de geachte inzender, dat die rijke werkloze zijn belasting ook nog wel betaald, door middel van de belasting op suiker; thee, koffie, tabak, melk, aardappelen enz. Of zijn dat allemaal genotmiddelen, die een werkloze zich niet mag veroorloven? Maar, zou deze directeur die zo'n medelijden heeft met de hardploeterende werkmans, die zo slecht betaald wordt, dat zijn loon in feite nog onder de steunnorm komt, deze werkmans toejuichen en aanmoedigen als hij in staking ging voor hoger loon?

... “En wat is de morele zijde van dit altijd maar toegeven? Niets anders, dan dat het voor velen niet meer loont, nog verder naar werk om te zien.”

“Mijnheer, de Redacteur, in een tijd waarin negen vooraanstaande mannen uit handel en industrie zich wendden tot de Regering met een klemmend betoog, dat het zo verder niet door kan gaan, omdat Nederland bezig is zichzelf te ruïneren en ieder jaar een lening gesloten moet worden om uit de moeilijkheden te komen, is het mijns inziens nodig, dat er protest aangetekend wordt tegen een maatregel, die onnodig de lasten verzwaart.”

En deze aangelegenheid ware op te lossen geweest met een beetje moed en een beetje ruggengraat. Art. 17 van de Rijkssteunregeling opent hier de gelegenheid te weten:

1. De steun zal niet worden verleend c.q. worden ingehouden indien a, enz, b, enz., c. enz. d. de werkloze weigert werk te aanvaarden, waarvoor hij lichamelijk geschikt kan worden geacht.

Waarom niet tegen de dochters van ondersteunden gezegd “Er is nu volop werk voor je, want er komen 14.000 plaatsen vrij, en nu aan de slag.” Bij weigering van werk had de ondersteuning verminderd kunnen worden met de kinderbijslag van de weigerachtige.

En dit nu hadden onze voorvaders gedaan, indachtig het spreekwoord: “Wie niet werkt zal ook niet eten”. Voorzichtig toegepast een gezond spreekwoord.

Inderdaad, voorzichtig toegepast, want op de mevrouwen die zelf niets doen en een kind van 14 jaar voor een zakcentje laten ploeteren, en op de renteniertjes en al de andere niets doende hoge omes is het natuurlijk niet van toepassing.

De regering heeft met haar dienstbodenmaatregel heus niet het heil van de werkloze voor; laat die Heer Directeur zich daarover maar niet bezorgd maken. Trouwens, deze hardploeterend-ploeterende ambtenaar verdient slechts minimaal f1.400,- per maand.

De werkelijkheid is, dat de werkgeefsters aan haar Duitse dienstboden, die gedwongen door armoede thuis, hier een onderkomen zochten, een laag loon konden betalen en nu in nood zitten omdat ze bang zijn, dat haar Hollandse collega's nog niet gedwongen zijn, zich zo te laten uitbuiten. Nu neemt de regering deze zorg van de mevrouwen over, ze kunnen nu gerust hun oude loonpeil handhaven, dat wat zij meer hadden moeten geven, betaalt nu de regering. Dus om de mevrouwen te helpen, niet de werklozen. Die kunnen hun kinderen nu voor hetzelfde karig loon laten uitbuiten.

We zien, dat er echter nog een andere stroming in de bourgeois wereld is. Zo hebben zij ze toch in hun macht! Zonder hun centen kunnen zij niet vreten! Wat is eenvoudiger, dan door inhouding van steun, ze te dwingen tegen ieder onderkruipersloon, onder de beroerdste voorwaarde te laten werken? De honger is een goede koeliedrijver! Dus, de strop, die de mevrouwen zouden hebben door het vertrek van de Duitse dienstboden, niet te laten betalen door de staat, maar door de werklozen zelf!

We zien hieruit, dat in dit "vrije Nederland" de bourgeoisie als ze in nood zit, niet terugschrikt voor fascistische maatregelen. Stukje voor stukje wordt het beetje vrijheid wat de arbeider nog bezit weggenomen, en dat niet alleen door de particuliere ondernemer, maar door de Staat. Want het is hier de staat, die door deze maatregel, het de ondernemer mogelijk maakt, haar lage lonen te handhaven.

